

Ludwisarz

721103

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Celem pracy ludwisarza jest odlewanie oraz obróbka przedmiotów z brązu, miedzi, mosiądzu i spiżu. Mogą to być małe bibeloty (figurki, statuetki), przedmioty codziennego użytku: (żyrandole, świeczniki, tace, zawiasy, klamki), ale także dzwony, posągi i monumenty, a w przeszłości np. działa armatnie.

Zawód ludwisarza jest zawodem rzemieślniczym. Występuje w nim specjalizacja, zależnie od rodzaju zajęć, są to stanowiska: wytapiacz, formierz, modelarz lub mechanik poddający odlewy obróbce mechanicznej.

Na podstawie projektu opracowanego przez ludwisarza (lub przez plastyka) modelarz wykonuje model, z którego formierz sporządza formę odlewniczą. W niej powstaje odlew, wykonany z brązu, mosiądzu, spiżu lub miedzi. Końcową obróbkę odlewu robi ludwisarz w swoim warsztacie (pracowni) metodą obróbki mechanicznej lub chemicznej.

Obróbka polega na usunięciu nadmiaru metalu, pogłębieniu konturów rysunku, a następnie wygładzeniu (oszlifowaniu) i polerowaniu odlewu. Ludwisarz używa do tego prostych narzędzi mechanicznych: obrabiarki, szlifierki, wiertarki oraz ręcznego dłuta, pilników, narzędzi ściernych, filców.

Gdy obrabiany przedmiot uzyska odpowiednią formę, ludwisarz przystępuje do obróbki końcowej, która polega na zdjęciu nadmiaru metalu, polerowaniu i wygładzaniu powierzchni. Robi to za pomocą narzędzi ściernych o drobnym i gęstym ziarnie oraz filcu. Przedmioty artystyczne, jeśli wymaga tego projekt, poddawane są dodatkowej obróbce, np. powierzchniowej: matowienie, patynowanie. Tak wykończony i dopracowany wyrób trafia do klienta.

Większość prac wykonuje ludwisarz za pomocą prostych narzędzi (szlifierek, obrabiarek, pilników, dłut, ryłców), obróbka miedzi i jej stopy (brąz, mosiądz) wymaga wielkiej dokładności i "wyczucia" materiału, zwłaszcza że miedź i jej stopy to metale stosunkowo miękkie i łatwo jest skaleczyć ich powierzchnię.

Znacznie bardziej pracochłonna jest obróbka dużych przedmiotów o wymyślnych kształtach (żyrandole, postumenty lamp, pater), wykonywane także przez ludwisarza. Przedmioty te zazwyczaj robione są w częściach i składane w pracowni.

Produkcja niektórych wyrobów, np. pracujących pod napięciem lamp czy żyrandoli elektrycznych, wymaga uzyskania przez rzemieślnika dodatkowych uprawnień.

Największym prestiżem w zawodzie ludwisarza cieszą się rzemieślnicy, którzy odlewają dzwony. Jest to rzemiosło już zanikające, w Polsce zachowało się jeszcze kilka firm tej specjalności.

Stosowana w rzemiośle ludwisarskim miedź i jej stopy to materiały, które łatwo

formować i obrabiać. Trudno poddają się korozji, a warstwa rdzy na miedzi i jej stopach ma nazwę bardziej zaszczytną: patyna.